

כב א ב וידבר יהוה אל־משה לאמר: פינחס בן־אלעזר בן־אהרן הכהן קח פינחס

השיב את־חמתו מעל בני־ישראל בקנאו את־קנאתי בתוכם
 וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: לכן אמר הנני נתן לו
 אֶת־בְּרִיתִי שְׁלוֹם: והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת
 אֲשֶׁר קָנָא לְאַהֲרֹן וְיִכְפָּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ושם איש ישראל המכה
 אֲשֶׁר הִכָּה אֶת־הַמְּדִינִית זמרי בן־סלוא נשיא בית־אב לשמעוני:
 וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמְּכָה הַמְּדִינִית כְּזָבִי בַת־צֹר רֹאשׁ אֲמוֹת בֵּית־אָב בְּמִדְיָן
 הוא:

ח וידבר יהוה אל־משה לאמר: צרור את־המדינים והפיתם אותם: קט
 ט כי־צוררים הם לכם בנכליהם אשר־נכלו לכם על־דבר פעור ועל־דבר
 י כְּזָבִי בַת־נְשִׂיא מִדְיָן אַחֲתָם הַמְּכָה בְיוֹם־הַמַּגֵּפָה עַל־דְּבַר פְּעוֹר: ויהי
 אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה

יא ויאמר יהוה אל־משה ואל־אלעזר בן־אהרן הכהן לאמר: שאו קי

תרגום אונקלוס

א ומליל יי עם משה למימר ב פינחס בן אלעזר בן אהרן כהנא אתיב ית חמתי מעל בני ישראל בךני ית קנאתי ביניהון ולא שיציתי ית בני ישראל
 בקנאתי ג ככן אימר הא אנא גזר ליה ית קימי שלם ד ותהי ליה ולבנוהי בתרוהי קים כהנת עלם חלף די קני קדם אלהה וכפר על בני ישראל ה ושום
 גברא בר ישראל קטילא די אתקטל עם מדינתא זמרי בר סלוא רב בית אבא לבית שמעון ו ושום אתתא דאתקטילת מדינתא כזבי בת צור ריש אומי
 בית אבא במדין הוא ז ומליל יי עם משה למימר ח אעק ית מדינאי ותקטלון יתהון ט ארי מעיקין אינון לכוון בנכליהון די נכלו לכוון על עיסק פעור ועל
 עיסק כזבי בת רבא דמדין אחתהון דאתקטילת ביומא דמותנא על עיסק פעור י והנה בתר מותנא ואמר יי למשה ולאלעזר בר אהרן כהנא למימר יא קבילו

פירוש רש"י

סדר כב (ב) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. לפי שהיו
 השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו
 עגלים לעבודת אלילים והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא
 הכתוב ויחסו אחר אהרן: בקנאו את קנאתי. בנקמו את נקמתי,
 בקצפו את הקצף שהיה לי לקצף. כל לשון "קנאה" הוא
 המתורה לנקם נקמת דבר, אנפרנמנ"ט בלעז: (ג) את בריתי
 שלום. שתהא לו לברית שלום. כאדם המחזיק טובה וחנוה
 למי שעושה עמו טובה, אף כאן פרש לו הקדוש ברוך הוא
 שלומותיו: (ד) והיתה לו. בריתי זאת: ברית כהנת עולם. שאף על
 פי שפכר נתנה כהנה לזרעו של אהרן, לא נתנה אלא לאהרן
 ולבניו שנמשחו עמו ולתולדותיהם שיוולדו אחר המשחתן,
 אבל פינחס שנולד קדם לכן ולא נמשח, לא בא לכלל כהנה עד
 כאן. וכן שנינו בזבחים, לא נתפקה פינחס עד שהרגו לזמרי (דף
 קא:): לאלהיו. בשביל אלהיו, כמו "המקנא אתה לי" (לעיל יא:),
 "קנאתי לציון" (בנבואת זכריה, תרי עשר יח:), בשביל ציון: (ה) ושם
 איש ישראל וגו'. במקום שיחס את הצדיק לשבח, יחס את הרשע

לגנאי: נשיא בית אב לשמעוני. לאחד מחמשת בתי אבות שהיו
 לשבט שמעון. דבר אחר, להודיע שבחו של פינחס, שאף על פי
 שזה היה נשיא, לא מנע את עצמו מלקנא לחלול השם, לכך
 הודיעך הכתוב מי הוא המכה: (ו) ושם האשה המכה וגו'.
 להודיעך שנאתן של מדינים, שהפקירו בת מלך לזנות כדי
 להחטיא את ישראל: ראש אמות. אחד מחמשת מלכי מדין "את
 אוי ואת רקם ואת צור וגו'" (להלן כז:), והוא היה חשוב מכלם,
 שנאמר "ראש אמות", ולפי שנהג בזיון בעצמו להפקיר בתו
 מנאו שלישי: בית אב. חמשה בתי אבות היו למדין, "עיפה
 ועפר וחרץ ואבידע ואלדעה" (בראשית כב:), וזה היה מלך לאחד
 מהם: (ח) צרור. כמו "זכור", "שמור", לשון הרה, עליכם לאיב
 אותם: (ט) כי צוררים הם לכם וגו' על דבר פעור. שהפקירו
 בנותיהם לזנות כדי להטעותכם אחר פעור. ואת מואב לא צוה
 להשמיד, מפני רות שהיתה עתידה לצאת מהם, כדאמרינן
 בבבא קמא (דף לח:): (י) ויהי אחרי המגפה וגו'. משל לרועה
 שנכנסו זאבים לתוך עדרו והרגו בהן, והוא מונה אותן לידע

כב אֶת־רֹאשׁ | כָּל־עֵדֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְבֵית
 יב אֲבֹתָם כָּל־יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם
 יג בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יַרְחוֹ לֵאמֹר: מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כַּאֲשֶׁר
 יד צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֵּצְאִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: רְאוּבֵן בְּכוֹר
 ישראל בני ראובן חנוך משפחת החנכי לפלוא משפחת הפלאי:
 טו, טז לַחֲצֹרֶן מִשְׁפַּחַת הַחֲצֹרֹנִי לְכַרְמֵי מִשְׁפַּחַת הַכַּרְמִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 הָרְאוּבֵנִי וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וָאַרְבַּעִים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
 יז, יח וּבְנֵי פְלֹא אֱלִיאָב: וּבְנֵי אֱלִיאָב נְמוּאֵל וְדָתָן וְאַבִּירָם הוּא־דָתָן וְאַבִּירָם
 קְרוּאִי [קְרִיאִי] הָעֵדָה אֲשֶׁר הָצִו עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן בְּעֵדֹת־קָרַח
 יט בְּהִצְתָּם עַל־יְהוָה: וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתַּבְלַע אֹתָם וְאֶת־קָרַח בְּמוֹת
 כ הָעֵדָה בְּאֹכַל הָאֵשׁ אֵת חֲמֹשִׁים וּמֵאֲתִים אִישׁ וַיְהִיו לְנֶס: וּבְנֵי־קָרַח
 כא לֹא־מָתוּ: בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפַּחַתָּם לְנְמוּאֵל מִשְׁפַּחַת קִיא

תרגום אונקלוס

ית חושבן כל כנשתא דבני ישראל מבר עשרין שנין ולעילא לבית אבהתהון כל נפיק חילא בישראל יב ומליל משה ואלעזר כהנא ואמרו לממני יתהון במישרא דמואב על ירדנא דיריחו למימר יג מבר עשרין שנין ולעילא כמא דפקיד יי ית משה ובני ישראל דנפקו מארעא דמצרים יד ראובן בוכרא דישראל בני ראובן חנוך זרעית חנוך לפלוא זרעית פלוא טו לחצרון זרעית חצרון לכרמי זרעית כרמי טז אליו זרעית ראובן והווי מנניהון ארבעין ותלתא אלפין ושבע מאה ותלתין יז ובני פלוא אליאב יח ובני אליאב נמואל ודתן ואבירם הוא דתן ואבירם מערעי כנשתא דאתפנשו על משה ועל אהרן בכנשתא דקרח באתפנושיהון על יי יט ופתחת ארעא ית פומה ובלעת יתהון ית קרח במותא דכנשתא פד אכלת אשתא ית מאתן וחמשין גברא והווי לאת כ ובני קרח לא מיתו כא בני שמעון לזרעיתהון לנמואל זרעית

פירוש רש"י

מנין הנותרות. דבר אחר, כשיצאו ממצרים ונמסרו למשה, נמסרו לו במנין, עכשו כשקרב למות ולהחזיר צאנו, מחזירים במנין: (יא) לבית אבתם. על שבט האב יתיחסו ולא אחר האם: (יב) וידבר משה ואלעזר הפהן אתם. דברו עמם על זאת, שצוה המקום למנותם: לאמר. אמרו להם צריכים אתם להמנות: (יג) מבן עשרים שנה ומעלה כאשר צוה וגו'. שיהא מנינם "מבן עשרים שנה ומעלה", שנאמר "כל העבר על הפקדים וגו'" (שמות כג:יג): (יד) משפחת החנכי. לפי שהיו האמות מבזין אותם ואומרים, מה אלו מתיחסין על שבטיהם, סבורין הם שלא שלטו המצרים באמותיהם, אם בגופם היו מושלים קל וחומר בנשותיהם, לפיכך הטיל הקדוש ברוך הוא שמו עליהם, ה"א מצד זה

וי"ד מצד זה, לומר, מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזה הוא שמפרש על ידי דוד, "שבטי יה עדות לישראל" (תהלים מזמור קיט שלנו:ד), השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם, לפיכך בכלם כתיב "החנכי", "הפלאי", אבל ב"ימנה" (להלן פסוק ג) לא הצריך לומר "משפחת הימני", לפי שהשם קבוע בו, יו"ד בראש ויה"א בסוף: (יח) אשר הצו. את ישראל על משה: בהצתם. את העם על ה': הצו. השיאו את ישראל לריב על משה, לשון הפעיל: (יט) ויהיו לנס. לאות ולזכרון, למען אשר לא יקרב איש זר לחלוק עוד על הכהנה: (כ) ובני קרח לא מתו. הם היו בעצה תחלה, ובשעת המחלוקת הרגרו תשובה בלבם, לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנום וישבו שם:

כב	הַנְּמוּאֵלִי לְיָמִין מִשְׁפַּחַת הַיְּמִינִי לְיָכִין מִשְׁפַּחַת הַיְּכִינִי: לְזָרַח מִשְׁפַּחַת פִּינַחֵס
כג	הַזְּרַחִי לְשָׂאוּל מִשְׁפַּחַת הַשָּׂאוּלִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַשְּׂמַעְנִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים
כד	אֶלֶף וּמֵאֹתַיִם: בְּנֵי גֵד לְמִשְׁפַּחַת־ם לְצַפּוֹן קִיב
כה	מִשְׁפַּחַת הַצַּפּוֹנִי לְחֲגִי מִשְׁפַּחַת הַחֲגִי לְשׁוּנֵי מִשְׁפַּחַת הַשׁוּנִי: לְאַזְנֵי
כו	מִשְׁפַּחַת הָאֲזַנִּי לְעֲרֵי מִשְׁפַּחַת הָעֲרִי: לְאֶרֶד מִשְׁפַּחַת הָאֶרֶדִי לְאֶרְאֵלִי
כז	מִשְׁפַּחַת הָאֶרְאֵלִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גֵד לְפַקְדֵיהֶם אַרְבַּעַם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ
כח	מֵאוֹת: בְּנֵי יְהוּדָה עַר וְאוֹנָן וַיִּמַת עַר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנַעַן: קִיג
כט	וַיְהִיו בְּנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפַּחַת־ם לְשִׁלָּה מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלְנִי לְפָרֶץ מִשְׁפַּחַת
ל	הַפְּרָצִי לְזָרַח מִשְׁפַּחַת הַזְּרַחִי: וַיְהִיו בְּנֵי־פָרֶץ לְחֻצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֻצְרָנִי
לא	לְחַמּוּל מִשְׁפַּחַת הַחַמּוּלִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה לְפַקְדֵיהֶם שֵׁשָׁה וּשְׁבַעַם
לב	אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: בְּנֵי יִשָּׁשְׁכָר לְמִשְׁפַּחַת־ם תּוֹלַע קִיד
לג	מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלְעִי לְפֹהַ מִשְׁפַּחַת הַפּוּנִי: לְיִשׁוּב מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁבִּי לְשִׁמְרֹן

תרגום אונקלוס

נמואל לַיְמִין וְרַעִית יְמִין לְיָכִין וְרַעִית יְכִין כב לְזָרַח וְרַעִית זָרַח לְשָׂאוּל וְרַעִית שָׂאוּל כג אֵלֶּיךָ וְרַעִית צַפּוֹן וְרַעִית צַפּוֹן לְחֲגִי וְרַעִית חֲגִי לְשׁוּנֵי וְרַעִית שׁוּנֵי כד לְאַזְנֵי וְרַעִית אֲזַנִּי לְעֲרֵי וְרַעִית עֲרֵי כו לְאֶרֶד וְרַעִית אֶרֶדִי לְאֶרְאֵלִי וְרַעִית אֶרְאֵלִי כז אֵלֶּיךָ וְרַעִית גֵּד לְמַנְיָהוֹן אַרְבַּעִין אֶלְפִין וַחֲמֵשׁ מֵאָה כח בְּנֵי יְהוּדָה עַר וְאוֹנָן וַיִּמַת עַר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנַעַן כט וְהוּוּ בְנֵי יְהוּדָה לְזָרַחִי וְרַעִית זָרַח לְפָרֶץ וְרַעִית פָּרֶץ לְחֻצְרֹן וְרַעִית חֻצְרֹן לְחַמּוּל וְרַעִית חַמּוּל לא אֵלֶּיךָ וְרַעִית שֵׁשָׁה וּשְׁבַעִים לְמַנְיָהוֹן שְׁבַעִין וּשְׁתַּאֲ אֶלְפִין וַחֲמֵשׁ מֵאָה לב בְּנֵי יִשָּׁשְׁכָר לְזָרַחִי וְרַעִית זָרַח לְשִׁלָּה וְרַעִית שִׁלָּה לְפָרֶץ וְרַעִית פָּרֶץ לְחֻצְרֹן וְרַעִית חֻצְרֹן לְחַמּוּל לא אֵלֶּיךָ וְרַעִית יְהוּדָה לְפַקְדֵיהֶם שֵׁשָׁה וּשְׁבַעִים לְמַנְיָהוֹן שְׁבַעִין וּשְׁתַּאֲ אֶלְפִין וַחֲמֵשׁ מֵאָה לב בְּנֵי יִשָּׁשְׁכָר לְזָרַחִי וְרַעִית זָרַח לְשִׁמְרֹן וְרַעִית שִׁמְרֹן לג מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלְעִי לְפֹהַ מִשְׁפַּחַת הַפּוּנִי: לְיִשׁוּב מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁבִּי לְשִׁמְרֹן

פירוש רש"י

שזו משפחת אצבון, ואיני יודע למה נקראת משפחתו על שמו: (לג) לְיִשׁוּב. הוא יוב האמור בַּיּוֹרְדֵי מִצְרַיִם, כי כָּל הַמִּשְׁפָּחוֹת נקראו על שם יוֹרְדֵי מִצְרַיִם, וְהַנּוֹלְדִין מִשָּׁם וְהַלְאָה לא נקראו הַמִּשְׁפָּחוֹת על שָׁמֶם, חוץ מִמִּשְׁפַּחוֹת אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה שְׁנוֹלְדוּ כָּלֶם בְּמִצְרַיִם, וְאֶרֶד וְנַעֲמָן בְּנֵי בַלַע בֶּן בְּנִימִין. וּמִצְאָתִי בִּיסוּדוֹ שֶׁל רַבִּי מִשֶּׁה הַדְּרָשׁוֹן, שִׁירְדָה אִמֶּן לְמִצְרַיִם כְּשֶׁהִיָּתָה מַעֲבַרַת מִהֶם, לְכַד נַחֲלָקוּ לְמִשְׁפָּחוֹת, כְּחֻצְרוֹן וְחַמּוּל שֶׁהָיוּ בְּנֵי בְנֵים לַיהוּדָה, וְחֻבֵר וּמִלְפִיָּאל שֶׁהָיוּ בְּנֵי בְנֵים שֶׁל אֲשֶׁר. וְאִם אֲגִידָה הִיא הָרִי טוֹב, וְאִם לֹא אֹמֵר אֲנִי שֶׁהָיוּ לְבַלַע בְּנֵי בְנֵים הַרְבֵּה, וּמִשְׁנַיִם הִלְלוּ אֶרֶד וְנַעֲמָן יִצְחָק מִכָּל אֶחָד מִשְׁפַּחַת רֵבֵה, וְנִקְרְאוּ תוֹלְדוֹת שְׂאֵר הַבְּנִים עַל שֵׁם בַלַע, וְתוֹלְדוֹת הַשְּׁנַיִם הִלְלוּ נִקְרְאוּ עַל שְׁמֵם. וְכֵן אֲנִי אֹמֵר בְּבְנֵי מַכִּיר שֶׁנַּחֲלָקוּ לְשִׁנֵּי מִשְׁפָּחוֹת, אַחַת נִקְרְאָתָה עַל שְׁמוֹ וְאַחַת נִקְרְאָתָה עַל שֵׁם גֵּלְעָד בְּנוֹ. ה' מִשְׁפָּחוֹת חִסְרוּ מִבְּנֵי שֶׁל בְּנִימִין, כִּאֵן נִתְקַיְּמָה מִקְצַת נְבוֹאָת אִמּוֹ שֶׁקְרָאתוֹ "בֶּן אוֹנִי", (בראשית ל:י), בֶּן אֲנִינּוּתִי, וּבְפִילִגְשׁ בְּגַבְעָה נִתְקַיְּמָה כְּלָה. זוּ מִצְאָתִי בִּיסוּדוֹ שֶׁל רַבִּי מִשֶּׁה הַדְּרָשׁוֹן:

(כב) לְזָרַח. הוּא צַחַר (שמות ה:יד), לְשׁוֹן צַחַר, אֲבָל מִשְׁפַּחַת אַחַד בְּטֹלָה, וְכֵן חֲמֵשׁ מִשְׁבֵּט בְּנֵימִין, שֶׁהָרִי בַעֲשָׂרָה בְּנֵים יָרַד לְמִצְרַיִם (בראשית מ:טו) וְכֵאֵן לֹא מָנָה אֵלֶּה חֲמֵשָׁה, וְכֵן אֲצַבֵּן לְגֵד, הָרִי שְׁבַע מִשְׁפָּחוֹת. וּמִצְאָתִי בְּגִמְרָא יְרוּשְׁלַמִית (סוטה פ"א ה"י) שֶׁכְּשֵׁמֶת אַהֲרֹן נִסְתַּלְקוּ עַנְנֵי כְבוֹד וּבָאוּ הַכְּנַעֲנִים לְהַלְחֵם בְּיִשְׂרָאֵל, וְנָתְנוּ לָב לְחֻזּוֹר לְמִצְרַיִם, וְחֻזְרוּ לְאַחֲרֵיהֶם שְׁמוֹנָה מִסְעוֹת מֵהַר הַהָר לְמוֹסְרָה, שֶׁנֶּאֱמַר "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִסְעוּ מִבְּאֵרַת בְּנֵי יַעֲקֹב מוֹסְרָה, שֵׁם מֵת אַהֲרֹן" (דברים ט:ו), וְהִלָּא בְּהַר הַהָר מֵת, וּמִמוֹסְרָה עַד הַר הַהָר שְׁמוֹנָה מִסְעוֹת יֵשׁ לְמַפְרַע, אֵלֶּה שְׁחֻזְרוּ לְאַחֲרֵיהֶם, וְרַדְפוּ בְּנֵי לְוִי אַחֲרֵיהֶם לְהַחֲזִירֵם, וְהָרְגוּ מֵהֶם שְׁבַע מִשְׁפָּחוֹת, וּמִבְּנֵי לְוִי נָפְלוּ אַרְבַּע מִשְׁפָּחוֹת, מִשְׁפַּחַת שְׂמַעִי, וְעֻזִּיאֵלִי, וּמִבְּנֵי יִצְחָר לֹא נִמְנוּ כִּאֵן אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַקְּרַחִי, וְהָרַבִּיעִית לֹא יָדַעְתִּי מַה הִיא. וְרַבִּי תַנְחוּמָא דְרַשׁ שְׁמֵתוֹ בְּמַגְפָּה בְּדָבָר בַּלְעָם, אֲבָל לְפִי הַחֲסָרוֹן שֶׁחִסַּר מִשְׁבֵּט שְׂמַעוֹן בְּמִנְיָן זֶה מִמִּנְיָן הָרֵאשׁוֹן שֶׁבְּמַדְבַּר סִינַי, נִרְאָה שֶׁכָּל כ"ד אֶלֶף נָפְלוּ מִשְׁבֵּטוֹ שֶׁל שְׂמַעוֹן: (כה) לְאַזְנֵי. אֹמֵר אֲנִי

כז	לד	מִשְׁפַּחַת הַשְּׂמֹרֵנִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת יִשָּׁשְׁכָר לִפְקֻדֵיהֶם אַרְבַּעַה וְשָׁשִׁים אֲלֶף	פינחס
	לה	וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: בְּנֵי זְבוּלֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְסֹרֵד מִשְׁפַּחַת	קטו
	לו	הַסִּרְדִּי לְאֵלֹן מִשְׁפַּחַת הָאֵלֶנִי לִיַּחְלָאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְלָאֵלִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת	
	לז	הַזְּבוּלִנִי לִפְקֻדֵיהֶם שָׁשִׁים אֲלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: בְּנֵי יוֹסֵף	קטז
	לח	לְמִשְׁפַּחְתָּם מְנַשֶּׁה וְאַפְרַיִם: בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְמַכִּיר מִשְׁפַּחַת הַמַּכִּירִי וּמַכִּיר	
	לט	הוֹלִיד אֶת־גִּלְעָד לְגִלְעָד מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי: אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אֵיעֶזֶר	
	מ	מִשְׁפַּחַת הָאֵיעֶזְרִי לְחֶלֶק מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי: וְאַשְׂרֵיָאֵל מִשְׁפַּחַת הָאֲשֵׁרָאֵלִי	
	מא	וְשָׁכֶם מִשְׁפַּחַת הַשָּׁכְמִי: וּשְׁמִידֵעַ מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמִידֵעִי וְחֶפֶר מִשְׁפַּחַת	
	מב	הַחֶפְרִי: וְצִלְפַּחַד בִּן־חֶפֶר לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם בָּנוֹת	
	מג	צִלְפַּחַד מַחֲלָה וְנוֹעָה חַגְלָה מַלְכָּה וְתַרְצָה: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה וּפְקֻדֵיהֶם	
	מד	שָׁנַיִם וַחֲמֵשִׁים אֲלֶף וְשֶׁבַע מֵאוֹת: אֵלֶּה בְּנֵי־אַפְרַיִם	קיז
		לְמִשְׁפַּחְתָּם לְשׁוֹתֵלַח מִשְׁפַּחַת הַשְּׁתִּלְחִי לְבָכָר מִשְׁפַּחַת הַבְּכָרִי לְתַחַן	
	מה, מו	מִשְׁפַּחַת הַתַּחְנִי: וְאֵלֶּה בְּנֵי שׁוֹתֵלַח לְעֶרְן מִשְׁפַּחַת הָעֶרְנִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת	
		בְּנֵי־אַפְרַיִם לִפְקֻדֵיהֶם שָׁנַיִם וְשָׁלְשִׁים אֲלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אֵלֶּה בְּנֵי־יוֹסֵף	
	מז	לְמִשְׁפַּחְתָּם: בְּנֵי בְנִימֵן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבִלְעַ מִשְׁפַּחַת	קיח
	מח	הַבְּלַעִי לְאֲשָׁבֵל מִשְׁפַּחַת הָאֲשָׁבֵלִי לְאַחִירָם מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי: לְשׁוּפָם	
	מט	מִשְׁפַּחַת הַשׁוּפָמִי לְחֹפֶם מִשְׁפַּחַת הַחֹפֶמִי: וַיְהִיו בְּנֵי־בִלְעַ אַרְדָּ וְנַעֲמָן	

תרגום אונקלוס

זרעית שמרון לד אליו זרעית יששכר למניניהו שתיין וארבעה אלפין ותלת מאה לה בני זבולון לזרעיתהו לסרד זרעית סרד לאלון זרעית אלון ליחלאל זרעית יחלאל לו אליו זרעית זבולון למניניהו שתיין אלפין וחמש מאה לו בני יוסף לזרעיתהו מנשה ואפרים לה בני מנשה למכיר זרעית מכיר ומכיר אוליד ית גלעד לגלעד זרעית גלעד לט אליו בני גלעד איעזר זרעית איעזר לחלק זרעית חלק מ ואשריאל זרעית אשריאל ושכם זרעית שכם מא ושמידע זרעית שמידע וחפר זרעית חפר מב וצלפחד בר חפר לא הוו ליה בנין אלהיו בנן ושום בנת צלפחד מחלה ונועה חגלה מלכה ותרצה מג אליו זרעית מנשה ומניניהו חמשין ותריין אלפין ושבע מאה מד אליו בני אפרים לזרעיתהו לשותלח זרעית שותלח לבקר זרעית בכר לתחן זרעית תחן מה ואליו בני שותלח לערן זרעית ערן מו אליו זרעית בני אפרים למניניהו תלתין ותריין אלפין וחמש מאה אליו בני יוסף לזרעיתהו מו בני בנימין לזרעיתהו לבלע זרעית בלע זרעית אשבל זרעית אשבל זרעית אחירם זרעית אחירם מה לשפופם זרעית שפופם לחופם זרעית חופם מט והוו בני בלע ארד ונעמן

פירוש רש"י

ממשפחות כל העמים שהן שבעים. אף זה הבנתי מיסודו של רבי משה הדרשן, אף הצרכתי לפרש ולהוסיף בדבריו: (מז) לאחירם. הוא אחי שירד למצרים (בראשית מ:10), ולפי שנקרא על שם יוסף שהיה אחיו ורם ממנו נקרא אחירם: (מח) לשפופם. הוא מפים (שם), על שם שהיה יוסף שפוף בין האמות:

(מה) ואלה בני שותלח וגו'. שאר בני שותלח נקראו תולדותיהם על שם שותלח, ומערן יצאה משפחה רבה ונקראת על שמו, ונחשבו בני שותלח לשתי משפחות. צא וחשוב, ותמצא בפרשה זו חמשים ושבע משפחות ומבני לוי שמנה, הרי ששים וחמש, וזהו שנאמר "כי אתם המעט וגו'" (דברים ו:כט), ה"א מעט, חמש אתם חסרים

כב נ משפחת הארדי לנעמן משפחת הנעמי: אלה בני-בנימן למשפחתם פניחס
 נא ופקדיהם חמשה וארבעים אלף ושש מאות: אלה קיט
 בני-דן למשפחתם לשוחם משפחת השוחמי אלה משפחת דן
 למשפחתם: כל-משפחת השוחמי לפקדיהם ארבעה וששים אלף
 נג וארבע מאות: בני אשר למשפחתם לימנה משפחת קכ
 נד הימנה לישוי משפחת הישוי לבריעה משפחת הבריעי: לבני בריעה
 נה לחבר משפחת החברי למלכיאל משפחת המלכיאלי: ושם בת-אשר
 נו שרח: אלה משפחת בני-אשר לפקדיהם שלשה וחמשים אלף וארבע
 נז מאות: בני נפתלי למשפחתם ליחצאל משפחת קכא
 נח היחצאלי לגוני משפחת הגוני: ליצר משפחת היצרי לשלם משפחת
 נט השלמי: אלה משפחת נפתלי למשפחתם ופקדיהם חמשה וארבעים
 ס אלף וארבע מאות: אלה פקודי בני ישראל שש-מאות אלף ואלף
 שבע מאות ושלשים:
 כא ב וידבר יהוה אל-משה לאמר: לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות: קכב שלישי
 ג לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו איש לפי פקדיו יתן נחלתו:

תרגום אונקלוס

זרעית הארדי לנעמן זרעית נעמי נ אליו בני בנימן לזרעיתהון ומניניהון ארבעין וחמשה אלפין ושית מאה נא אליו בני דן לזרעיתהון לשוחם זרעית שוחם אליו זרעית דן לזרעיתהון נב כל זרעית שוחם למניניהון שתין וארבע אלפין וארבע מאה נג בני אשר לזרעיתהון לימנה זרעית ימנה לישוי זרעית ישוי לבריעה זרעית בריעה נד לבני בריעה לחבר זרעית חבר למלכיאל זרעית מלכיאל נה ושום בת אשר סרח נו אליו זרעית בני אשר למניניהון חמשין ותלתא אלפין וארבע מאה נז בני נפתלי לזרעיתהון ליחצאל זרעית יחצאל לגוני זרעית גוני נח ליצר זרעית יצר לשלם זרעית שלם נט אליו זרעית נפתלי לזרעיתהון ומניניהון ארבעין וחמשה אלפין וארבע מאה ושית מאה וחד אלפין שבע מאה ותלתין א ומליל יי עם משה למימר ב לאליו תתפליג ארעא באחסנא במנין שמהן ג לסגיא תסגון אחסנתהון ולזעירי תזערון אחסנתהון גבר לפום מנינהי תתייב אחסנתיה

פירוש רש"י

(נא) לשוחם. הוא חשים (שם סח): (נה) ושם בת אשר שרח. לפי שהיתה קיימת בחיים מנאה כאן:

סדר כג (ב) לאלה תחלק הארץ. ולא לפחותים מן עשרים, אף על פי שבאו לכלל עשרים בטרם חלוק הארץ, שהרי שבע שנים כבשו ושבע חלקו, לא נטלו חלק בארץ אלא אלו שש מאות אלף ואלף גוי, ואם היו לאחד מהם ששה בנים, לא נטלו אלא חלק אביהם לבדו: (ג) לרב תרבה נחלתו. לשכב שהיה מרבה באוכלוסין נתנו חלק רב. ואף על פי שלא היו החלקים שווים, שהרי הכל לפי רבוי השכט חלקו החלקים,

לא עשו אלא על ידי גורל, והגורל היה על פי רוח הקדש, כמו שמפרש בכבא בתרא (דף קכב.), אלעזר הכהן היה מלבש באורים ותמים ואומר ברוח הקדש, אם שכבט פלוני עולה תחום פלוני עולה עמו. והשכטים היו כתובים ב"ב פתקין וי"ב גבולין ב"ב פתקין, ובכלום בקלפי, והנשיא מכניס ידו לתוכה ונוטל שני פתקין, עולה בידו פתק של שם שכבטו ופתק של גבול המפרש לו, והגורל עצמו היה צווח ואומר, אני הגורל עליתי לגבול פלוני לשכט פלוני, שנאמר על פי הגורל. ולא נתחלקה הארץ במדה, לפי שיש גבול משבח מחברו, אלא בשומא, בית כור רע כנגד בית סאה טוב, הכל לפי הדמים:

כג ה' אַךְ-בְּגוֹרֵל יַחַלֵּק אֶת-הָאָרֶץ לְשֵׁמוֹת מִטּוֹת-אַבְתָּם יִנְחָלוּ: עַל-פִּי הַגּוֹרֵל פִּינַחֵס
 ו תַּחֲלֹק נַחֲלָתוֹ בֵּין רַב לְמַעֲט: וְאֵלֶּה פְּקוּדֵי הַלְוִי קִכָּג ב'
 ז לְמִשְׁפַּחְתָּם לְגֵרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשָׁנִי לְקָהָת מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי לְמִרְרִי
 ח מִשְׁפַּחַת הַמֶּרְרִי: אֵלֶּה | מִשְׁפַּחַת לְוִי מִשְׁפַּחַת הַלְבִנִי מִשְׁפַּחַת הַחִבְרֹנִי
 ט מִשְׁפַּחַת הַמַּחֲלִי מִשְׁפַּחַת הַמּוֹשִׁי מִשְׁפַּחַת הַקָּרְחִי וּקְהָת הוֹלֵד
 י אֶת-עַמְרָם: וְשֵׁם | אֵשֶׁת עַמְרָם יוֹכָבֵד בַּת-לְוִי אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ לְלְוִי
 יא בְּמִצְרַיִם וַתֵּלֶד לְעַמְרָם אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת-מֹשֶׁה וְאֵת מִרְיָם אַחֲתָם: וַיּוֹלֵד
 יב לְאַהֲרֹן אֶת-נָדָב וְאֶת-אַבִּיהוּא אֶת-אַלְעָזָר וְאֶת-אִיתָמָר: וַיָּמַת נָדָב
 יג וְאַבִּיהוּא בַּהֲקָרִיבָם אֲשֶׁר-זָרָה לִפְנֵי יְהוָה: וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים
 יד אֶלֶף כָּל-זָכָר מִבֶּן-חֹדֶשׁ וּמַעְלָה כִּי | לֹא הִתְפַּקְדוּ בַּתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי
 טו לֹא-נָתַן לָהֶם נַחֲלָה בַּתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אֵלֶּה פְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן
 טז אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְכַּת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: וּבְאֵלֶּה
 יז לֹא-הָיָה אִישׁ מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

תרגום אונקלוס

ד ברם בעדבא תתפליג ית ארעא לשמהן שבטי אבהתהון יחסנון ה על פום עדבא תתפליג אחסנתהון בין סגיאי לזעירי ו ואלין מנני לנאי לזרעיתהון לגרשון זרעית גרשון לקהת זרעית קהת למררי זרעית מררי ז אלין זרעית לוי זרעית לבני זרעית חברון זרעית מחלי זרעית מושי זרעית קרח וקהת אוליד ית עמרם ח ושום אתת עמרם יוכבד בת לוי דילדת יתה ללוי במצרים וילידת לעמרם ית אהרן וית משה וית מרים אחתהון ט ואתיליד לאהרן ית נדב וית אביהוא ית אלעזר וית איתמר י וית נדב ואתיהוא בקרוביהון אשתא נוכריתא קדם י יא והוה מניניהון עשרין ויתלתא אלפין כל זכורא מבר ירחא ולעילא ארי לא אתמניאו בגו בני ישראל ארי לא אתיהיבת להון אחסנא בגו בני ישראל יב אלין מנני משה ואלעזר כהנא די מנו ית בני ישראל

פירוש רש"י

(ה) על פי הגורל. הגורל היה מדבר כמו שפרשתי, מגיד שנתחלקה ברוח הקדש: (ז) אלה משפחת לוי. חסר כאן משפחות השמעני והעזיאלי וקצת מן היצהרי: (ח) אשר ילדה אתה ללוי במצרים. לדתה במצרים ואין הורתה במצרים, כשנכנסו לתוך החומה ילדתה, והיא השלימה מנין שבועים, שהרי בפרטן אי אתה מוצא אלא ששים ותשע: (יא) כי לא התפקדו בתוך בני ישראל. להיות מנין בני עשרים שנה, מה טעם, כי לא נתן להם נחלה, והנמנין מן עשרים שנה היו בני נחלה, שנאמר "איש לפי פקדיו יתן נחלתו" (לעיל פסוק ג): (יג) ובאלה לא היה איש וגו'. אכל על הנשים לא נגזרה גזרת המרגלים, לפי שהן היו מחבבות את הארץ, האנשים אומרים "נתנה ראש ונשובה מצרימה" (לעיל יב:לז), והנשים אומרות "נתנה לנו אחזה" (להלן פסוק יח), לכך נסמכה פרשת בנות צלפחד לכאן:

(ד) לשמות מטות אבתם. אלו יוצאי מצרים. שנה הכתוב נחלה זו מכל הנחלות שבתורה, שכל הנחלות, החיים יורשים את המתים, וכאן מתים יורשים את החיים. כיצד, שני אחים מיוצאי מצרים שהיו להם בנים בכאי הארץ, לזה אחד ולזה שלשה, האחד נטל חלק אחד, והשלשה נטלו שלשה, שנאמר "לאלה תחלק הארץ", חזרה נחלתן אצל אבי אביהן וחלקו הכל בשנה, וזהו שנאמר לשמות מטות אבתם ינחלו, שאחר שנטלו הבנים חלקוה לפי האבות שיצאו ממצרים. ואלו מתחלה חלקוה למנין יוצאי מצרים, לא היו נוטלין אלו הארבעה אלא שני חלקים, עכשו נטלו ארבעה חלקים: אך בגורל. יצאו יהושע וכלב, וכן הוא אומר "וינתנו לכלב את חברון כאשר דבר משה" (שופטים א:כ), ואומר "על פי ה' נתנו לו את העיר אשר שאל" (יהושע יא:א): מטות אבותם. יצאו גרים ועבדים:

כג

יד

במדבר סיני: כִּי־אָמַר יְהוָה לָהֶם מוֹת יָמָתוּ בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נֹתַר מֵהֶם פִּינַחס

טו

אִישׁ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יִפְנֶה וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון: וַתִּקְרָבְנָה קָלִד

בְּנוֹת צִלְפַּחַד בֶּן־חֲפֹר בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה
בֶּן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחֲלֵה נַעֲמָה וַחֲגִלָּה וּמִלְכָּה וַתִּרְצָה:

טז

וַתַּעֲמֹדנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנָי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנָי הַנְּשִׂאִים וְכָל־הָעֵדָה

יז

פָּתַח אֶהְל־מוֹעֵד לֵאמֹר: אָבִינוּ מִתּ בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא־הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה

יח

הַנוֹעֲדִים עַל־יְהוָה בְּעֵדַת־קָרַח כִּי־בַחֲטָאוּ מֵת וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ: לָמָּה

יִגְרַע שֵׁם־אָבִינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֶּן תְּנַה־לָנוּ אַחֲזָה בְּתוֹךְ

יט

אָחִי אָבִינוּ: וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְהוָה:

כ, כא

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: כֹּן בְּנוֹת צִלְפַּחַד דְּבַרְתָּ נָתַן תִּתֵּן לָהֶם קָכָה רַבִּיעִי

כב

אַחֲזַת נַחֲלָה בְּתוֹךְ אָחִי אֲבִיהֶם וְהַעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן לָהֶן: וְאֶל־בְּנֵי

תרגום אונקלוס

במדברא דסיני יד ארי אמר יי להון מימת ומותון במדברא ולא אשתאר מנהון אנש אלהן כלב בר יפנה ויהושע בר נון טו וקריבא בנת צלפחד בר חפר בר גלעד בר מכיר בר מנשה לזרעית מנשה בר יוסף ואלין שמחת בנתיה מחלה נועה וחגלה ומלכה ותרצה טו וקמן קדם משה וקדם אלעזר כהנא וקדם רכריבא וכל כנשתא בתרע משכן זמנא למימר יז אבונא מית במדברא והוא לא הוה בגו כנשתא דאזדמנו על יי כנשתא דקרח ארי בחוביה מית ובנין לא הוו ליה יח למא יתמנע שמא דאבונא מגו זרעיתיה ארי לית ליה בר הב לנא אחסנא בגו אחי אבונא יט וקרוב משה ית דינהון קדם יי כ ואמר יי למשה למימר כא יאות בנת צלפחד ממללן מתן תתן להון אחודת אחסנא בגו אחי אבונא ויתעבר ית אחסנת אבונא להן כב ועם בני

פירוש רש"י

ורבי שמעון אומר מן המפעילים היה: (יח) למה יגרע שם אבינו. אנו במקום בן עומדות, ואם אין הנקבות חשובות זרע תתיבם אמנו ליבם: כי אין לו בן. הא אם היה לו בן לא היו תובעות כלום, מגיד שחכמניות היו: (ט) ויקרב משה את משפטן. נתעלמה הלכה ממנו. וכאן נפרע על שנטל עטרה לומר "והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי" (דברים א:יז). דבר אחר, ראוייה היתה פרשה זו להכתב על ידי משה, אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן: (כא) בן בנות צלפחד דברת. כתרגומו, "יאות". כך כתובה פרשה זו לפני במרום, מגיד שראתה עינן מה שלא ראתה עינו של משה: בן בנות צלפחד דברת. יפה תבעו, אשרי אדם שהקדוש ברוך הוא מודה לדבריו: נתן תתן. שני חלקים, חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים, וחלקו עם אחיו בנכסי חפר: והעברת. לשון עברה הוא, במי שאינו מניח בן לירשו. דבר אחר, על שם שהבת מעברת נחלה משבט לשבט, שבנה ובעלה יורשין אותה, ש'לא תסב נחלה" (להלן לב:ג) לא נצטוה אלא לאותו הדור בלבד, וכן "והעברתם את נחלתו לבתו", בכלן הוא אומר "ונתתם" ובבת הוא אומר "והעברתם":

(טו) למשפחת מנשה בן יוסף. למה נאמר, והלא כבר נאמר "בן מנשה", אלא לומר לך, יוסף חבב את הארץ, שנאמר "והעלתם את עצמתי וגו'" (בראשית מג:ח), ובנותיו חבבו את הארץ, שנאמר "תנה לנו אחזה". וללמדך שהיו כלם צדיקים, שכל מי שמעשיו ומעשה אבותיו סתומים ופרט לך הכתוב באחד מהם ליחסו לשבת, הרי זה צדיק בן צדיק, ואם יחסו לגנאי, כגון "בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע" (מלכים לה:כח), בדוע שכל הנזכרים עמו רשעים היו: מחלה נעה וגו'. ולהלן (לב:ה) הוא אומר "ותהינה מחלה תרצה", מגיד שכלן שקולות זו כזו, לפיכך שנה את סדרן: (טז) לפני משה ולפני אלעזר. מגיד שלא עמדו לפניהם אלא בשנת הארבעים אחר שמת אהרן: לפני משה. ואחר כך "לפני אלעזר", אפשר אם משה לא ידע אלעזר יודע, אלא סרס המקרא ודרשהו, דברי רבי יאשיה. אבא קנן משום רבי אליעזר אומר, בבית המדרש היו יושבים, ועמדו לפני כלם: (יז) והוא לא היה וגו'. לפי שהיו באות לומר בחטאו מת, נזקקו לומר, לא בחטא מתלוננים ולא בעדת קרח שהצו על הקדוש ברוך הוא, אלא בחטאו לבדו מת ולא החטיא את אחרים עמו. רבי עקיבא אומר מקושש עצים היה,

כג ישראל תדבר לאמר איש כִּי־ימות וּבֶן אֵין לוֹ וְהֶעֱבַרְתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ פִּינחס
 לְבָתוֹ: וְאִם־אֵין לוֹ בֵּת וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאָחָיו: וְאִם־אֵין לוֹ אָחִים כג, כד
 וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאָחֵי אָבִיו: וְאִם־אֵין אָחִים לְאָבִיו וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ כה
 לְשָׂאוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וַיִּרַשׁ אֹתָהּ וְהָיְתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֶקֶת
 מִשְׁפָּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
 כו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲלֶה אֶל־הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה וּרְאֵה אֶת־הָאָרֶץ קכו ג
 אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וּרְאִיתָהּ אַתָּה וְנֹאסַפְתָּ אֶל־עַמִּיךָ גַּם־אֶתָּה כז
 כַּאֲשֶׁר נֹאסַף אֶהְרֵן אָחִיד: כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי בְּמִדְבַר־צֹן כח
 בְּמַרְיַבַּת הָעֵדָה לְהַקְדִּישְׁנִי בַמַּיִם לְעֵינֵיהֶם הֵם מִי־מַרְיַבַּת קָדֵשׁ
 כד א מְדַבְר־צֹן: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה קכז
 ב אֶל־יְהוָה לֵאמֹר: יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל־בָּשָׂר אִישׁ עַל־הָעֵדָה:

תרגום אונקלוס

ישראל תמליל למימר גבר ארי ימות ובר לית ליה ותעברון ית אחסנתיה לברתיה כג ואם לית ליה בריתא ותתנון ית אחסנתיה לאחיה כד ואם לית ליה אחין ותתנון ית אחסנתיה לאחי אבוהי כה ואם לית אחין לאבוהי ותתנון ית אחסנתיה לקריביה דקריב ליה מזרעיתיה וירת יתה ותהי לבני ישראל לגזירת דין כמא די פקיד יי ית משה כו ואמר יי למשה סק לטורא דעבראי הדין וחזו ית ארעא די יהבית לבני ישראל כז ותחזו יתה ותתכנש לעמיה אף את כמא די אתכניש אהרן אחוד כח כמא דטריכתון על מימרי במדברא דצן במצות כנשתא לקדשותי במיא לעיניהון אנון מי מצות רקם מדברא דצן א ומליל משה קדם יי למימר ב ימני יי אלהא רוחיא לכל בשרא גבר על כנשתא

פירוש רש"י

שְׁלוֹקוֹת בְּבֵית דִּין, אַחַת קִלְקְלָה וְאַחַת אָכְלָה פְּגִי שְׁבִיעִית וְכוּ', אִף כַּאֲן בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִזְכִּיר מִיתַתֵּן הַזְּכִיר סְרַחוֹנָן, לְהוֹדִיעַ שְׁלֹא הָיְתָה בָּהֶם אֵלָּא זֶה בְּלִבָּד: (כח) הֵם מִי מַרְיַבַּת קָדֵשׁ, הֵם לְבָדִם, אֵין בָּהֶם עוֹן אַחֵר. דְּבַר אַחֵר, הֵם שֶׁהִמְרוּ בְּמִרָה הֵם הָיוּ שֶׁהִמְרוּ בַּיָּם סוּף, הֵם עֲצָמָם שֶׁהִמְרוּ בְּמִדְבַר צֹן:
 סדר כד (א) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּגֵד. לְהוֹדִיעַ שֶׁבָחָן שֶׁל צַדִּיקִים, כְּשֶׁנִּפְטְרִים מִן הָעוֹלָם מִנִּיחִים צָרְפָן וְעוֹסִקִין בְּצַרְכֵי צְבוּר: לֵאמֹר. אֲמַר לוֹ, הַשִּׁיבֵנִי אִם אַתָּה מְמַנֶּה לָּהֶם פְּרָנָס אִם לֹאוּ:
 (ב) יִפְקֹד ה'. כִּיִּן שֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה שֶׁאָמַר לוֹ הַמְּקוֹם תֵּן נַחֲלַת צְלַפְחָד לְבָנֹתָיו, אָמַר, הַגִּיעַ שְׁעָה שֶׁאַתָּה בַּע צַרְכֵי שִׁיירֶשׁוּ בְּנֵי אֶת גְּדֻלְתִּי. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא כֶּף עֲלֵתָה בְּמַחְשָׁבָה לְפָנַי, כְּדָאֵי הוּא יְהוּשֻׁעַ לְטוֹל שֶׁכַר שְׁמוּשׁוֹ, שְׁלֹא מִשׁ מִתּוֹךְ הָאֵהָל, וְזֵהוּ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה "נִצַּר תְּאֵנָה יֹאכַל פְּרִיָּה" (משלי י: 20): אֱלֹהֵי הַרוּחַת. לָמָּה נֹאמַר, אָמַר לְפָנָיו, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, גְּלוּי לְפָנֶיךָ דַּעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאֵינָן דוֹמִין זֶה לְזֶה, מִנָּה עֲלֵיהֶם מְנַהֵג שִׁיָּהָא סוּבַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי דַּעְתּוֹ:

(כה) לְשָׂאוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ. וְאֵין מִשְׁפַּחָה קְרוּיָה אֵלָּא מִצַּד הָאֵב: (כו) עֲלֶה אֶל הַר הָעֵבְרִים. לָמָּה נִסְמְכָה לְכֹאֵן, כִּיִּן שֶׁאָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא "נָתַן תַּתֵּן לָהֶם", אָמַר, אוֹתִי צִוָּה הַמְּקוֹם לְהַנְחִיל, שֶׁמָּא הַתְּרָה הַגְּזֵרָה וְאִכְנָס לְאָרֶץ, אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, גְּזֵרְתִי בְּמִקּוֹמָה עוֹמֶדֶת. דְּבַר אַחֵר, כִּיִּן שֶׁנִּכְנַס מֹשֶׁה לְנַחֲלַת בְּנֵי גַד וּבְנֵי רְאוּבֵן, שֶׁמַּח וְאָמַר, כְּמַדְמָה לִי שֶׁהָתַר נְדָרֵי. מִשָּׁל לְמַלְךְ שֶׁגָּזַר עַל בְּנוֹ שְׁלֹא יִכְנַס לְפִתַח פְּלִטִין שְׁלוֹ, נִכְנַס לְשַׁעַר וְהוּא אַחֲרָיו, לְחַצֵּר וְהוּא אַחֲרָיו, לְטָרְקִלִין וְהוּא אַחֲרָיו, כִּיִּן שֶׁבָּא לְהַכְנִס לְקִיטוֹן אָמַר לוֹ, בְּנֵי, מִכַּאֲן וְאֵילָף אַתָּה אֲסוּר לְהַכְנִס: (כז) כַּאֲשֶׁר נֹאסַף אֶהְרֵן אָחִיד. מִכַּאֲן שֶׁנִּתְּאָנָה מֹשֶׁה לְמִיתָתוֹ שֶׁל אֶהְרֵן. דְּבַר אַחֵר, אֵין אַתָּה טוֹב מִמֶּנּוּ, "עַל אֲשֶׁר לֹא קִדְשִׁתָּם" (דברים כו: 21), הָא אִם קִדְשִׁתָּם אוֹתִי עֲדִין לֹא הַגִּיעַ וּמְנַכֵּם לְהַפְטֹר מִן הָעוֹלָם, בְּכָל מְקוֹם שֶׁכְּתַב מִיתַתֶּם כְּתַב סְרַחוֹנָם, לְפִי שֶׁנִּגְזְרָה גְּזֵרָה עַל דוֹר הַמְּדַבֵּר לְמוֹת בְּמִדְבַר בְּעוֹן שְׁלֹא הֶאֱמִינוּ, לְכַךְ בְּקֶשׁ מֹשֶׁה שִׁיכְתַב סְרַחָנוּ, שְׁלֹא יֵאמְרוּ אִף הוּא מִן הַמְּמַרִּים הִיָּה. מִשָּׁל לְשִׁתֵּי נָשִׁים

פינחס

א אֲשֶׁר-יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יִבֹּא לִפְנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאוּם וְלֹא
 ד תְּהִיָּה עֵדוּת יְהוָה כְּצֵאן אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם רֵעָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 קח-לְךָ אֶת-יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נֹון אִישׁ אֲשֶׁר-רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת-יָדְךָ עָלָיו:
 ה וְהֶעֱמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלִפְנֵי כָל-הָעֵדָה וְצוֹיַתָּה אֹתוֹ
 ו, ז לְעֵינֵיהֶם: וְנָתַתָּה מֵהוֹדֶךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל-עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּלְפָנֵי
 אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֵד וְשָׁאֵל לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לִפְנֵי יְהוָה עַל-פִּיּו יֵצְאוּ
 ח וְעַל-פִּיּו יָבֹאוּ הוּא וְכָל-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ וְכָל-הָעֵדָה: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה
 כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת-יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
 ט וּלְפָנֵי כָל-הָעֵדָה: וַיִּסְמְךָ אֶת-יָדָיו עָלָיו וַיִּצְוֵהוּ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
 בִּיד-מֹשֶׁה:

תרגום אונקלוס

ג די יפוק קדמיהון ודי יעול קדמיהון ודי יפקנזון ודי יעלינון ולא תהי כנשתא דיי כענא די לית להן רעי ד ואמר יי למשה דבר לך
 ית יהושע בר נון גבר די רוח נבואה ביה ותסמוך ית ידך עלוהי ה ותקים יתיה לקדם אלעזר כהנא ולקדם כל כנשתא ותפקד יתיה
 לעיניהון ו ותתן מזונך עלוהי בדיל די יקבלזון מניה כל כנשתא דבני ישראל ז ולקדם אלעזר כהנא יקום וישאל ליה בדין אוריא
 קדם יי על מימריה יהון נפקין ועל מימרא יהון עאלין הוא וכל בני ישראל עמיה וכל כנשתא ח ועבר משה כמא די פקיד יי יתיה
 ודבר ית יהושע ואקימיה קדם אלעזר כהנא וקדם כל כנשתא ט ויסמוך ית ידוהי עלוהי ופקדיה כמא די מליל יי בידא דמשה

פירוש רש"י

(ג) אֲשֶׁר יֵצֵא לִפְנֵיהֶם. לא כדרך מלכי האמות שיושבים
 בבתיהם ומשלחין את חילותיהם למלחמה, אלא כמו
 שעשיתי אני, שנלחמתי בסיחון ועוג, שנאמר "אל תירא
 אתו" (במדבר יח:), וכדרך שעשה יהושע, שנאמר "וילך יהושע
 אליו ויאמר לו הלאו אתה וגו'" (יהושע ג:), וכן בדרך הוא אומר
 "כי הוא יוצא וְבֹא לִפְנֵיהֶם" (שמואל יב:), יוצא בראש ונכנס
 בראש: וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם. בזכותיו: וְאֲשֶׁר יָבִיאוּם. בזכותיו. דבר
 אחר, וְאֲשֶׁר יָבִיאוּם" שלא תעשה לו כדרך שאתה עושה לי,
 שאיני מכניסן לארץ: (ד) קח לך. קחנו בדברים, אשריך שזכית
 להנהיג בניו של מקום: לך. את שבדוק לך, את זה אתה מפיר:
 אֲשֶׁר רוח בו. כְּאֲשֶׁר שָׁאֵלְתָּ, שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל
 אחד ואחד: וְסָמַכְתָּ אֶת יָדְךָ עָלָיו. תן לו מתרגמן שידרוש בחייה,
 שלא יאמרו עליו, לא היה לו להרים ראש בימי משה:

(ה) וְצוֹיַתָּה אֹתוֹ. על ישראל, דע שטרחנין הם, סרכנים הם,
 על מנת שתקבל עליך: (ו) וְנָתַתָּה מֵהוֹדֶךָ עָלָיו. זה קרון עור
 פנים: מהודך. ולא כל הודך, נמצאנו למדין, פני משה כחמה,
 פני יהושע כלבנה: לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל-עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שיהיו
 נוהגין בו כבוד ויראה כדרך שנוהגין בך: (ז) וּלְפָנֵי אֶלְעָזָר
 הַכֹּהֵן יַעֲמֵד. הרי שאלתך ששאלת, שאין הכבוד הזה זו מבית
 אבירך, שאף יהושע יהא צריך לאלעזר: ושאל לו. כשיצטרך
 לצאת למלחמה: על פיו. של אלעזר: וְכָל-הָעֵדָה. סנהדרין:
 (ח) וַיִּקַּח אֶת יְהוֹשֻׁעַ. לקחו בדברים, והודיעו מתן שכר פרנסי
 ישראל לעולם הבא: (ט) וַיִּסְמְךָ אֶת יָדָיו. בעין יפה, יותר ויותר
 ממה שנצטווה, שהקדוש ברוך הוא אמר לו "וְסָמַכְתָּ אֶת יָדְךָ"
 והוא עשה בשתי ידיו, ועשאו ככלי מלא וגדוש ומלא חכמתו
 בעין יפה: כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה'. אף לענין ההוד, נתן מהודו עליו:

כֹּד יֵא וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קִכְח חֲמִישִׁי ד' יב אֶת־קֶרְבְּנֵי לַחֲמִי לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִיחֹחֵי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ יג לָהֶם זֶה הָאֱשֶׁה אֲשֶׁר תִּקְרְבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם יד לַיּוֹם עֲלֶה תְּמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׂנַיִ טו תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים: וְעִשִּׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כֶּתִית טז רְבִיעֵת הַהֵיזָן: עֲלֹת תְּמִיד הַעֲשִׂיהָ בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה לַיהוָה: טז, יז וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הַהֵיזָן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֶּךָ נֶסֶךְ שֶׁכֶר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׂנַיִ תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים כְּמִנְחַת הַבֶּקֶר וְכִנְסֹכּוֹ תַּעֲשֶׂה אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: יח וּבַיּוֹם הַשֵּׁבֶת שְׁנַיִ־כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנַיִ עֶשְׂרֹנַיִם סֹלֶת קִכְט יט מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֲלֹת שֶׁבֶת בְּשַׁבְּתוֹ עַל־עֹלֹת הַתְּמִיד וְנִסְכָּה:

תרגום אונקלוס

י ומליל יי עם משה למימר יא פקיד ית בני ישראל ותימר להון ית קורבני לחם סדור לקורבני לאתקבלא ברעוא תטרון לקרבא קדמי בזמניה יב ותימר להון דין קורבנא די תקרבון קדם יי אימרינ בני שנא שלמין תרין ליומא עלתא תדירא יג ית אמרא חד תעבד בצפרא וית אמרא תנינא תעבד בין שמשא יד וחד מן עשרא בתלת סאין סולתא למנחתא דפילא במשח פתישא רבעות הינא טו עלתא תדירא דאתעבידא בטורא דסיני לאתקבלא ברעוא קורבנא קדם יי טז ונספיה רבעות הינא לאמרא חד בקודשא יתנסך נסוך דחמר עתיק קדם יי יז וית אמרא תנינא תעביד בין שמשא כמנחת צפרא וכנספיה תעביד קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי יח ויבוימא דשבתא תרין אימרינ בני שנא שלמין ותרין עשרונין סולתא דמנחתא דפילא במשח ונספיה יט עלת שבתא דתתעביד בשבתא על עלתא תדירא ונספיה

פירוש רש"י

(יא) צו את בני ישראל. מה אמור למעלה "יפקד ה'" (לעיל פסוק ב), אמר לו הקדוש ברוך הוא, עד שאתה מצוני על בני, צוה את בני עלי. משל לבת מלך שהיתה נפטרת מן העולם והיתה מפקדת לבעלה על בניה וכו', כדאיתא בספרי: קרבני. זה הדם: לחמי. אלו אמורין, וכן הוא אומר "והקטירם הכהן המזבחה לחם אשה" (ויקרא א:ט): לאשי. הנתנין לאשי מזבחי: תשמרו. שיהיו כהנים ולוים וישראלים עומדין על גבוי, מכאן למדו ותקנו מעמדות: במועדו. בכל יום הוא מועד התמידים: (יב) ואמרת להם. אזהרה לבית דין: שנים ליום. כפשוטו. ועקרו בא ללמד שיהיו נשחטין כנגד היום, תמיד של שחר במערב ושל בין הערבים במזרחן של טבעות: (יג) את הכבש אחד. אף על פי שכבר נאמר בפרשת 'ואתה תצוה' 'וזה אשר תעשה וגו'' (שמות כב:לח),

היא היתה אזהרה לימי המלוואים, וכאן צוה לדורות: (יד) סלת למנחה. מנחת נסכים: (טו) העשיה בהר סיני. כאותן שנעשו בימי המלוואים. דבר אחר "העשיה בהר סיני", מקיש עולת תמיד לעולת הר סיני, אותה שקרבה לפני מתן תורה שכתוב בה "וישם באגנת" (שמות יז:מו), מלמד שטעונה כלי: (טז) ונסכו. יין: בקדש הסך. על המזבח יתנסכו: נסך שכר. יין המשכר, פרט לזין מגתו: (יז) ריח ניחח. נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני: (יט) עלת שבת בשבתו. ולא עולת שבת בשבת אחרת, הרי שלא הקריב בשבת זו, שומע אני יקריב שתים לשבת הבאה, תלמוד לומר "בשבתו", מגיד שאם עבר יומו בטל קרבנו: על עלת התמיד. אלו מוספין, לכד אותן שני כבשים של עולת התמיד. ומגיד שאין קרבין אלא בין שני התמידין, וכן בכל המוספין נאמר "על עולת התמיד" לתלמוד זה:

כ וּבְרָאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד קָל פִּינַח־ס
כא כִּבְשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה שְׁבַעַת תְּמִימִם: וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בשֶׁמֶן לֶפָר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בשֶׁמֶן לְאֵיל
כב הָאֶחָד: וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בשֶׁמֶן לִפְכָּשׁ הָאֶחָד עֹלָה
כג רִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה לַיהוָה: וְנִסְפִיָּהֶם חֲצִי הַהֵיזֵק יִהְיֶה לֶפָר וּשְׁלִישֵׁת
הַהֵיזֵק לְאֵיל וּרְבִיעֵת הַהֵיזֵק לִפְכָּשׁ יֵינן זֹאת עֹלֹת חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ לְחֲדָשֵׁי
כד הַשָּׁנָה: וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֻטָּאת לַיהוָה עַל-עֹלֹת הַתְּמִיד יַעֲשֶׂה
כה וְנִסְכּוֹ: וּבְחֲדָשׁ הָרֵאשֹׁן בְּאַרְבַּעַת קֵלָא שְׁשִׁי ה
כו עֶשֶׂר יוֹם לְחֲדָשׁ פֶּסַח לַיהוָה: וּבְחֻמְשָׁה עֶשֶׂר יוֹם לְחֲדָשׁ הַזֶּה חֹג שְׁבַעַת
כז יָמִים מִצּוֹת יֵאָכֵל: בַּיּוֹם הָרֵאשֹׁן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא
כח תַּעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם אֲשֶׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד
כט וּשְׁבַעַת כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: וּמִנְחָתָם סֶלֶת בְּלוּלָה בשֶׁמֶן
ל שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לֶפָר וּשְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל תַּעֲשׂוּ: עֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן תַּעֲשֶׂה
לא לִפְכָּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׂים: וּשְׁעִיר חֻטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:

תרגום אונקלוס

כ וּבְרִישֵׁי יְחִיכֹן תִּקְרִבוּן עֹלָתָא קָדָם יְיָ תּוֹרִין בְּנֵי תּוֹרִין תְּרִין וּדְכָר חֶד אֵימְרִין בְּנֵי שְׁנָא שְׁבַעַת שְׁלָמִין כָּא וּתְלָתָא עֶשְׂרֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לְתוֹרָא חֶד וּתְרִין עֶשְׂרֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לְדְכָרָא חֶד כִּב וְעֶשְׂרֹנָא עֶשְׂרֹנָא סוּלְתָא מִנְחָתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לְאֵמְרָא חֶד עֹלָתָא לְאֵתְקַבְּלָא בְּרַעוּא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ כִּג וְנִסְפִיָּהוּן פִּלְגוּת הֵינָא יְהִי לְתוֹרָא וּתְלָתוּת הֵינָא לְדְכָרָא וְרִבְעוּת הֵינָא לְאֵמְרָא חֶד עֹלָתָא דְא עֹלָת רִישׁ יְרַחָא בְּאֵתְחַדְתוּתִיהָ בֶּן לְכָל רִישֵׁי יְרַחֵי שְׁתָּא כִּד וְצִפִּיר בַּר עֲזִין חֶד לְחֻטָּאתָא קָדָם יְיָ עַל עֹלָתָא תְּדִירָא יִתְעַבֵּד וְנִסְפִיָּה כִּה וּבִינְרַחָא קְדַמָּהּ בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירַחָא פִּסְחָא קָדָם יְיָ כִּו וּבְחֻמְשַׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירַחָא הַרִין חֹגָא שְׁבַעַת יוֹמִין פִּטִיר יִתְאַכֵּל כִּו בַּיּוֹמָא קְדַמָּהּ מְרַע קְדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבִדוּן כִּח וּתִקְרִבוּן קוֹרְבָנָא עֹלָתָא קָדָם יְיָ תּוֹרִין בְּנֵי תּוֹרִין תְּרִין וּדְכָר חֶד וּשְׁבַעַת אֵימְרִין בְּנֵי שְׁנָא שְׁלָמִין יְהוּן לְכוּן כִּט וּמִנְחָתָהוּן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח תְּלָתָא עֶשְׂרֹנִין לְתוֹרָא וּתְרִין עֶשְׂרֹנִין לְדְכָרָא תַעֲבִדוּן ל עֶשְׂרֹנָא עֶשְׂרֹנָא תַעֲבִיד לְאֵמְרָא חֶד בֶּן לְשְׁבַעַת אֵימְרִין לֹא וְצִפִּירָא דְחֻטָּאתָא חֶד לְכַפֵּרָא עֲלֵיכוּן

פירוש רש"י

(כא) וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים כִּמְשַׁפֵּט נִסְפֵי פָר, שְׁכֵן הֵן קְצוּבִין בְּפִרְשַׁת נִסְכִּים (לעיל יד:ט): (כג) זֹאת עֹלֹת חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ. שְׁאֵם עֵבֶר יוֹמָא בְּטֵל קְרַבְנָו וְשׁוֹב אֵין לוֹ תְּשִׁלוּמִין: (כד) וּשְׁעִיר עֲזִים וְגו'. כָּל שְׁעִירֵי הַמּוֹסְפִין בְּאֵין לְכַפֵּר עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וְקִדְשֵׁי, הַכֵּל כְּמוֹ שְׁמִפְרָשׁ בְּמִסְכַּת שְׁבוּעוֹת (דף טו). וְנִשְׁתַּנָּה שְׁעִיר רֹאשׁ חֲדָשׁ שְׁנָאמְרָא בּוֹ "לֵה", לְלַמֵּד שְׁמִכְפֵּר עַל שְׁאֵין בּוֹ יְדִיעָה לֹא בְּתַחֲלָה וְלֹא בְּסוּף, שְׁאֵין מְכִיר בְּחֻטָּא אֵלָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּלָבֵד, וְשָׂאָר הַשְּׁעִירִין לְמִדִּין מִמֶּנּוּ. וּמְדַרְשׁוֹ

בְּאֵגְדָה, אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִבִּיאוּ כְּפָרָה עֲלֵי עַל שְׁמַעֲטָתִי אֶת הַיָּרַח: עַל עֹלֹת הַתְּמִיד יַעֲשֶׂה. כָּל הַקְרָבֵן הַזֶּה: וְנִסְכּוֹ. אֵין "וְנִסְכּוֹ" מוּסָב עַל הַשְּׁעִיר, שְׁאֵין נִסְכִּים לְחֻטָּאת: (כז) כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה. אֲפִלוּ מְלֹאכָה הַצְּרִיכָה לָכֶם, כְּגוֹן דְּכָר הָאֵבֶד הַמִּתְּרָ בְּחֵלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, אֲסוּרָה בַּיּוֹם טוֹב: (כח) פָּרִים. כְּנֶגֶד אֲבָרְהָם, שְׁנָאמְרָא "וְאֵל הַבָּקָר רִץ אֲבָרְהָם" (בראשית טו:ז): אֵילִים. כְּנֶגֶד אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק (שם יט:יג): כִּבְשִׂים. כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, שְׁנָאמְרָא "וְהַכְּשִׁבִים הַפְּרִיד יַעֲקֹב" (שם כח:ט). בַּיּוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי מִשֶּׁה הַדְרָשָׁן רֵאִיתִי זֹאת:

כז כב, לג מלבד עלת הפקר אשר לעלת התמיד תעשו את-אלה: כאלה תעשו פניחס

ליום שבעת ימים לחם אשה ריח-ניחח ליהוה על-עולת התמיד יעשה לז

ונסכו: וביום השביעי מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא

תעשו: וביום הפקורים בהקריבכם מנחה חדשה קלב

ליהוה בשבעתיכם מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו:

והקרבתם עולה לריח ניחח ליהוה פרים בני-בקר שנים איל אחד ב

שבעה כבשים בני שנה: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרונים ג

לפר האחד שני עשרונים לאיל האחד: עשרון עשרון לכבש האחד ד

לשבעת הכבשים: שעיר עזים אחד לכפר עליכם: מלבד עלת התמיד ה,ו

ומנחתו תעשו תמימים יהיו-לכם ונספיהם:

ובחדש השביעי באחד לחודש מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת קלג ° ו

עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם: ועשיתם עלה לריח ניחח ח

ליהוה פר בן-בקר אחד איל אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימים:

ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרונים לפר שני עשרונים לאיל: ט

ועשרון אחד לכבש האחד לשבעת הכבשים: ושעיר-עזים אחד חטאת יא

לכפר עליכם: מלבד עלת החדש ומנחתה ועלת התמיד ומנחתה יב

ונספיהם כמשפטם לריח ניחח אשה ליהוה: ובעשור קלד

לחדש השביעי הזה מקרא-קדש יהיה לכם ועניתם את-נפשתיכם

תרגום אונקלוס

לב בר מעלת צפרא דהיא עלת תדירא תעבדון ית אלין לג כאלין תעבדון ליומא שבעא יומין לחם קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי על עלתא תדירא יתעביד ונספיה לה וביומא שביעאה מערע קדיש יהי לכוון כל עיבדת פולחן לא תעבדון א וביומא דכפוריא בקרוביכוון מנחתא חדתא קדם יי בעצרתיכוון מערע קדיש יהי לכוון כל עבדת פולחן לא תעבדון ב ותקרבון עלתא לאתקבלא ברעוא קדם יי תורין בני תורי תרין ודכר חד שבעא אימרין בני שנא ג ומנחתהון סלתא דפילא במשח תלתא עשרונין לתורא חד תרין עשרונין לדכרא חד ד עשרונא עשרונא לאמרא חד לשבעא אימרין ה צפיר בר עזין חד לכפרא עליכוון ו בר מעלת תדירא ומנחתה תעבדון שלמין יהון לכוון ונספיהון ז וברחא שביעאה בחד לירחא מערע קדיש יהי לכוון כל עבדת פולחן לא תעבדון יום יבא יהי לכוון ה ותעבדון עלתא לאתקבלא ברעוא קדם יי תור בר תורי חד דכר חד אימרין בני שנא שבעא שלמין ט ומנחתהון סלתא דפילא במשח תלתא עשרונין לתורא תרין עשרונין לדכרא י ועשרונא חד לאמרא חד לשבעא אימרין יא וצפיר בר עזין חד לחטאתא לכפרא עליכוון יב בר מעלת ירחא ומנחתה ועלת תדירא ומנחתה ונספיהון כדחזי להון לאתקבלא ברעוא קורבנא קדם יי יג ובעשרא לירחא שביעאה הדין מערע קדיש יהי לכוון ותענון ית נפשתיכוון

פירוש רש"י

(לג) כאלה תעשו ליום. שלא יהיו פוחתין והולכין כפרי החג: ראשונים למנחת חטים הבאה מן החדש: (ו) תמימים יהיו לכם ונספיהם. אף הנסכים יהיו תמימים, למדו רבותינו מפאן שהיין שהעלה קמחין פסול לנסכים: (יב) מלבד עלת החדש. מוספי ראש חדש שהוא ביום ראש השנה: קציר חטים" (שמות כה:10), על שם שתי הלחם שהם

כֹּה

יִד כָּל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶיהָ לַיהוָה רִיחַ נִיחֹחַ פֶּרֶךְ פִּינַחַס

בֶּן־בְּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:

טו וּמִנְחָתָם סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לְפָר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים

טז לְאֵיל הָאֶחָד: עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לְכֹבֵשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים:

יז שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלְּבַד חֲטָאת הַכֹּפְרִים וְעֹלֶת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָהּ

יח וְנִסְכֵיהֶם: וּבַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי קֹלֶה שְׁבִיעִי i

מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגְתֶּם חַג לַיהוָה

יט שְׁבַעַת יָמִים: וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶיהָ אִשֶּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בְקָר

שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם יִהְיוּ:

כ וּמִנְחָתָם סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לְפָר הָאֶחָד לְשְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר

כא פָּרִים שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד לְשְׁנֵי הָאֵילִם: וְעֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לְכֹבֵשׁ

כב הָאֶחָד לְאַרְבַּעַה עֶשֶׂר כְּבָשִׂים: וּשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלְּבַד עֹלֶת

כג הַתְּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וּבַיּוֹם הַשְּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בְקָר קָלוּ

כד שְׁנָיִם עֶשֶׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם

כה וְנִסְכֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וּלְכֹבֵשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד

תרגום אונקלוס

כל עבדתא לא תעבדון יד ותקרבון עלתא קדם יי לאתקבלא ברעוא תור פר תורי חד דכר חד אימרינ בני שנא שבעא שלמין יהון לכוון טו ומנחתהון סלתא דפילא במשח תלתא עשרונין לתורא תרינ עשרונין לדכרא חד טז עשרונא עשרונא לאימרא חד לשבעא אימרינ יז צפיר בר עזין חד חטאתא בר מחטאתא דכפויא ועלת תדירא ומנחתה ונספיהון יח ובחמשת עשרא יומא לירחא שביעא מערע קדיש יהי לכוון כל עבדת פולחן לא תעבדון ותחגון חגא קדם יי שבעא יומין יט ותקרבון עלתא קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי תורין בני תורי תלת עשר דכרין תרינ אימרינ בני שנא ארבעא עשר שלמין יהון כ ומנחתהון סלתא דפילא במשח תלתא עשרונין לתורא חד לתלת עשר תורין תרינ עשרונין לדכרא חד לתרינ דכרין כא ועשרונא עשרונא לאימרא חד לארבעא עשר אימרינ כב וצפיר בר עזין חד חטאתא בר מעלת תדירא מנחתה ונספה כג וביומא תנינא תורין בני תורי תרי עשר דכרין תרינ אימרינ בני שנא ארבעא עשר שלמין כד ומנחתהון ונספיהון לתורין לדכרין ולאמרינ במניניהון כדחזי כה וצפיר בר עזין חד

פירוש רש"י

אמות, שמתמעטים והולכים, סימן פליה הוא להם, ובימי המקדש היו מגנים עליהם מן היסורין, והכבשים כנגד ישראל שנקראו "שה פזורה" (ירמיה כט: יג), והם קבועים ומנינם תשעים ושמונה, לכלות מהם תשעים ושמונה קללות שבמשנה תורה. בשני נאמר "ונספיהם" על שני תמידי היום, ולא שנה הלשון אלא לדרש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, בשני "ונספיהם", בששי "ונספיה", בשביעי "כמשפטם", מ"ם יו"ד מ"ם, הרי כאן "מים", רמז לנסוד המים מן התורה פהג:

(יז) מלבד חטאת הכפרים. שעיר הנעשה בפנים האמור באחרי מות' (ויקרא יב: כד), שגם הוא חטאת: ועלת התמיד. ומלבד עולת התמיד תעשו עולות הללו: ונספיהם. מוסב על המוספין הכתובין ועל "תעשו", והוא לשון צווי, "מלבד עולת התמיד ומנחתה תעשו את אלה ונספיהם". וכן כל "ונספיהם" האמורים בכל המועדות, חוץ משל קרבנות החג, שכל "ונספה", "ונספיהם", "ונספיה" שבהם מוסבים על התמיד ואינן לשון צווי, שהרי נספיהם של מוספין כתובין לעצמן בכל יום ויום: (כד) ומנחתם ונספיהם לפרים. פרי החג שבעים הם, כנגד שבעים

כה כו חטאת מלבד עלת התמיד ומנחתה ונסכיהם: וביום קלז פינחס
 השלישי פרים עשתי-עשר אילם שנים כבשים בני-שנה ארבעה
 כז עשר תמימם: ומנחתם ונסכיהם לפרים לאילם ולכבשים
 כח במספרם כמשפט: ושעיר חטאת אחד מלבד עלת התמיד ומנחתה
 כט ונסכה: וביום הרביעי פרים עשרה אילם שנים קלח
 ל כבשים בני-שנה ארבעה עשר תמימם: מנחתם ונסכיהם לפרים לאילם
 לא ולכבשים במספרם כמשפט: ושעיר-עזים אחד חטאת מלבד עלת
 לב התמיד מנחתה ונסכה: וביום החמישי פרים תשעה קלט
 לג אילם שנים כבשים בני-שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם ונסכיהם
 לד לפרים לאילם ולכבשים במספרם כמשפט: ושעיר חטאת אחד מלבד
 לה עלת התמיד ומנחתה ונסכה: וביום הששי פרים קמ
 לו שמנה אילם שנים כבשים בני-שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם
 לז ונסכיהם לפרים לאילם ולכבשים במספרם כמשפט: ושעיר חטאת אחד
 לח מלבד עלת התמיד מנחתה ונסכיה: וביום השביעי קמא
 פרים שבעה אילם שנים כבשים בני-שנה ארבעה עשר תמימם:
 מט.מ ומנחתם ונסכיהם לפרים לאילם ולכבשים במספרם כמשפטם: ושעיר
 מא חטאת אחד מלבד עלת התמיד מנחתה ונסכה: ביום קמב מפטיר
 מב השמיני עצרת תהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם עלה

תרגום אונקלוס

חטאתא בר מעלת תדירא ומנחתה ונסכיהון כו וביומא תליתאה תורין חד עשר דכרין תרין אימרין בני שנא ארבעא עשר שלמין כו ומנחתהון
 ונסכיהון לתורין לדכרין ולאמרין במנניהון כדחזי כה וצפירא דחטאתא חד בר מעלת תדירא ומנחתה ונסכה כט וביומא רביעאה תורין עשרא דכרין
 תרין אימרין בני שנא ארבעא עשר שלמין ל מנחתהון ונסכיהון לתורין לדכרין ולאמרין במנניהון כדחזי לא וצפיר בר עזין חד חטאתא בר מעלת
 תדירא מנחתה ונסכה לב וביומא חמישאה תורין תשע דכרין תרין אימרין בני שנא ארבעא עשר שלמין לג ומנחתהון ונסכיהון לתורין לדכרין
 ולאמרין במנניהון כדחזי לו וצפירא דחטאתא חד בר מעלת תדירא ומנחתה ונסכה לה וביומא שתיתאה תורין תמניא דכרין תרין אמרין בני שנא
 ארבעא עשר שלמין לו ומנחתהון ונסכיהון לתורין לדכרין ולאמרין במנניהון כדחזי לו וצפירא דחטאתא חד בר מעלת תדירא מנחתה ונסכה לה
 וביומא שביעאה תורין שבעא דכרין תרין אימרין בני שנא ארבעא עשר שלמין מט ומנחתהון ונסכיהון לתורין לדכרין ולאמרין במנניהון כדחזי
 להון מ וצפירא דחטאתא חד בר מעלת תדירא מנחתה ונסכה מא ביומא תמינאה כנישין תהא לכוון כל עבדת פולחן לא תעבדון מב ותקרבון עלתא

פירוש רש"י

(מא) עצרת תהיה לכם. עצורים בעשית מלאכה. שבעים אמות, וכשבאין ללכת אמר להם המקום,
 דבר אחר "עצרת", עצרו מלצאת, מלמד שטעון לינה. בבקשה מכם עשו לי סעדה קטנה, כדי שאהנה מכם:
 ומדרשו באגדה, לפי שכל ימות הרגל הקריבו כנגד

כֹּה אֵשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פֶּרֶךְ אֶחָד אֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַה פִּינַחַס
 מִגַּ תְּמִימִם: מִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם לְפָרֹ לְאֵיל וּלְכַבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט:
 מוֹ, מוֹד, וּשְׁעִיר חֲטָאֵת אֶחָד מִלְּבַד עֲלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: אֵלֶּה תַעֲשׂוּ
 לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנְדְרֵיכֶם וְנִדְבַתֵיכֶם לְעֹלֹתֵיכֶם וּלְמִנְחָתֵיכֶם
 מוֹ וּלְנִסְפֵיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה
 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

תרגום אונקלוס

קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי תור חד דכר חד אמרין בני שנא שבועא שלמין מג מנחתהון ונספיהון לתורא לדכרא ולאמרין
 במניניהון כדחזי מד וצפירא דחטאתא חד בר מעלת תדירא ומנחתה ונספה מה אלין תעבדון קדם יי במועדיכון בר מנדריכון
 ונדבותיכון לעלותכון ולמנחתכון ולנספיון ולנססת קודשיכון מו ואמר משה לבני ישראל ככל די פקיד יי ית משה

פירוש רש"י

(מב) פֶּרֶךְ אֶחָד אֵיל אֶחָד. אלו כנגד ישראל, התעכבו לי מעט עוד, ולשון חבה הוא זה, כבנים הנפטרים מאביהם והוא אומר להם קשה עלי פֶּרֶדְתְּכֶם, עכבו עוד יום אחד. מִשָּׁל לְמִלְךְ שַׁעֲשֵׂה סֵעָדָה וכו', כדאיתא במסכת סכה (דף נה:). ובמדרש רבי תנחומא למדה תורה דרך ארץ, שמי שיש לו אכסנאי, יום ראשון מאכילו פטומות, למחר יאכילנו דגים, למחר יאכילנו בשר בהמה, למחר מאכילו קטניות, למחר מאכילו ירק, פוחת והולך כפרי החג: (מה) אֵלֶּה תַעֲשׂוּ לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם. דבר הקצוב לחובה:

לְבַד מִנְדְרֵיכֶם. אם באתם לדור קרבנות ברגל, מצוה היא בידכם, או נדרים או נדבות שנדרתם כל השנה הקריבום ברגל, שמא יקשה לו לחזור ולעלות לירושלים ולהקריב נדריו, ונמצא עובר בכל תאחר: (מו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. להפסיק הענין, דברי רבי ישמעאל. לפי שעד כאן דבריו של מקום ופרשת נדרים מתחלת בדבורו של משה, הצריך להפסיק תחלה ולומר שחזור משה ואמר פרשה זו לישראל, שאם לא פן יש במשמע, שלא אמר להם זו, אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו: